

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MANİSA SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2023 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	13
7.	DENETİM BULGULARI.....	14
8.	EKLER.....	46

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:Personel Durumu	4
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	5
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	6
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	6
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	7
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	8
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	8
Tablo 8: Muhasebe Kayıtları ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli Arasındaki Tutar Farklılıkları	15
Tablo 9: Kamu İdaresi Tarafından Su İsale Hatları, Kanalizasyon Hatları ve Arıtma Tesislerinin Yapım, Bakım ve Onarımında Kullanılan Malzemeler.....	18
Tablo 10: Amortisman Ayrılmayan Duran Varlıklar	26
Tablo 11: Kayıtlı Değerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Duran Varlıklar	26
Tablo 12: Atıksu Arıtma Tesisleri Enerji Teşvik Bilgileri.....	39
Tablo 13: Doğrudan Teminle Yapılan Alımlar Listesi	41
Tablo 14 : Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü ile Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Ödenek Sınırı Aşımı.....	44

KISALTMALAR

KHK

Kanun Hükümünde Kararname

MASKİ

Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü

SGK

Sosyal Güvenlik Kurumu

TÜFE

Tüketici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Taşınır Mal Yönetimi Hesabı İcmal Cetvelindeki Tutarlar ile Mali Tablolarda Yer Alan Taşınırlara İlişkin Tutarların Uyumlu Olmaması
2. Tesislerin Bakımı Onarımı ve İşletilmesi Amacıyla Satın Alınan İlk Madde ve Malzemelerin İlgili Duran Varlık Maliyetine Eklenmeden Doğrudan Giderleştirilmesi
3. Mal ve Hizmet Satışı Sonucu Elde Edilen Gelirler ile İş Avans ve Kredisi Olarak Verilen Tutarlardan Mahsubu Tamamlanamayanların Diğer Kurum Alacakları Hesabında İzlenmesi
4. Abonelik Sözleşmesi Kapsamında Alınan Güvence Bedellerinin Güncellenmemesi
5. Abonelere Bedel Karşılığında Verilen Su Sayaçlarının İlk Madde ve Malzeme Hesabında Takip Edilmemesi
6. İlk Madde ve Malzeme Alımlarına İlişkin Fiyat Farkı Olarak Ödenen Tutarların Doğrudan Giderleştirilmesi
7. Maddi Olmayan Duran Varlık Alımlarının Haklar Hesabında Takip Edilmemesi
8. Amortisman Ayrılmayan ve Kayıtlı Değerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Maddi Duran Varlıkların Bulunması

B. Diğer Bulgular

1. Taşınmaz İcmal Cetvellerinin Düzenlenmemesi
2. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması
3. Tarifeler Yönetmeliği'nde Su ve Atıksu Tarife Tespit Esaslarının Kanun Hükümlerine Uygun Olarak Hazırlanmaması
4. Su ve Atık Su Tarifelerinin Belirlenmesinde Gerçek Maliyetlerin Dikkate Alınmaması
5. Abone Sözleşmesi ve Güvence Bedeli Olmayan Aboneliklerin Bulunması
6. Abone Güvence Bedellerinin İadesinde Alınan Döneme Göre Farklı Güncelleme Uygulaması Yapılması

7. Kanalizasyon ile Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Paylarının Tüm Mükellefleri Kapsayacak Biçimde Tahakkuk ve Tahsilatının Yapılmaması

8. Elektrik Enerjisi Teşvikinden Faydalanmayan Atıksu Arıtma Tesisleri Bulunması

9. Mal ve Hizmet Alımlarının Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemiyle Gerçekleştirilmesi

10. Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (MASKİ), Bakanlar Kurulunun 13.03.2014 tarih ve 2014/6072 sayılı kararı ile kurulmuştur. MASKİ Genel Müdürlüğü, Manisa Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur. 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; “*Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır.*” hükmü gereğince MASKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Bakanlar Kurulu kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 31.03.2014 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Manisa Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler MASKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre MASKİ de bağlı idare olarak Manisa Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Manisa Büyükşehir Belediye Meclisi, MASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Manisa Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre,Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcısı ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

MASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

MASKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncü maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı Kanun Hümnünde Kararname (KHK) kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

MASKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1:Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	596	286
Sözleşmeli Personel	175	32
Kadrolu İşçi	387	35
Geçici İşçi	0	0
Toplam	1.158	353
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1.812

MASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu 1 adet şirketi bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre MASKİ de bağlı idare olarak Manisa Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idarelerin bütçe işlemleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, 27.05.2016 tarihli 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

MASKİ'nin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	87.636.195,00	19.890.000,00	33.114.000,00	140.640.195,00	132.633.148,09	8.007.046,91	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	13.974.105,00	0,00	3.432.961,52	17.407.066,52	16.379.285,58	1.027.780,94	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	1.207.077.200,00	106.860.000,00	61.561.049,82	1.375.498.249,82	1.317.374.597,75	58.123.652,07	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	45.000.000,00	6.000.000,00	27.366.000,00	78.366.000,00	78.365.475,15	524,85	0,00
05	Cari Transferler	0,00	8.058.100,00	2.250.000,00	7.254.000,00	17.562.100,00	16.512.938,86	1.049.161,14	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	858.254.400,00	35.000.000,00	-12.805.323,41	880.449.076,59	848.844.620,55	31.604.456,04	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	90.000.000,00	30.000.000,00	-119.922.687,93	77.312,07	0,00	77.312,07	0,00
Toplam		0,00	2.310.000.000,00	200.000.000,00	0,00	2.510.000.000,00	2.410.110.065,98	99.889.934,02	0,00

Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2023 mali yılı gider bütçesi 2.310.000.000,00 TL olup yıl içinde eklenen ödenekle birlikte toplam 2.510.000.000,00 TL'ye ulaşmıştır. 2023 yılı içinde 2.410.110.065,98 TL bütçe gideri yapılmış, harcanmayan 99.889.934,02 TL ödenek iptal edilmiştir.

MASKİ'nin 2023 yılı Bütçesinde 2.310.000.000,00 TL gider, 1.600.000.000,00 TL ise gelir tahmini öngörülmüş olup bütçe denkliliği borçlanma ile sağlanmıştır.

MASKİ'nin 2023 yılı bütçe gelir tahmini, tahsilat tutarı, red ve iadeler, net tahsilat ve gerçekleşme yüzdesi tutarlarına ilişkin gerçekleşme rakamları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	-
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.156.645.000,00	1.413.348.446,36	-632.657,29	1.412.715.789,07	122,14
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	5.000.000,00	21.135.743,88	0,00	21.135.743,88	422,71
05- Diğer Gelirler	439.355.000,00	566.403.089,14	-668.202,76	565.734.886,38	128,76
06- Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	-
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
09- Red ve İadeler	-1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	-
Toplam	1.600.000.000,00	2.000.887.279,38	-1.300.860,05	1.999.586.419,33	124,97

Buna göre 2023 yılında 1.600.000.000,00 TL gelir bütçesi öngörülmüş net bütçe geliri ise 1.999.586.419,33 TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçe gelirlerinin gerçekleşme seviyesi %124,97'dir. Bütçe gelirlerindeki tahminin üzerinde gerçekleşmenin sebebi, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde %122,14 oranında, alınan bağış ve yardımlarda %422,71 oranında diğer gelirlerde ise %128,76 oranında tahminin üzerinde artış olmasıdır.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	107.526.195,00	132.633.148,09	123,35
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	13.974.105,00	16.379.285,58	117,21
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.313.937.200,00	1.317.374.597,75	100,26
04- Faiz Gideri	51.000.000,00	78.365.475,15	153,66
05- Cari Transferler	10.308.100,00	16.512.938,86	160,19
06- Sermaye Giderleri	893.254.400,00	848.844.620,55	95,03
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	0,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	120.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	2.510.000.000,00	2.410.110.065,98	96,02

MASKİ'nin 2023 yılında bütçe giderleri % 96,02 seviyesinde gerçekleşmiştir. Tablodan da görüleceği üzere gider kalemlerindeki gerçekleştirmeler; personel giderleri için %123,35, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri için %117,21, mal ve hizmet alım giderleri için %100,26, faiz giderleri için %153,66, cari transferler için %160,19 seviyesinde olmuştur.

MASKİ'nin bütçe gelirleri ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının ise 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	412.339.217,43	763.684.072,71	1.413.348.446,36	85,21	85,07
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	3.757.607,89	3.670.527,59	21.135.743,88	-2,32	475,82
Diğer Gelirler	135.164.086,46	251.621.558,55	566.403.089,14	86,16	125,10
Sermaye Gelirleri	10.000,00	0,00	0,00	-100,00	0,00
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	551.270.911,78	1.018.976.158,85	2.000.887.279,38	84,84	96,36
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	-888.925,49	-937.406,60	-1.300.860,05	5,45	38,77
Net Toplam	550.381.986,29	1.018.038.752,25	1.999.586.419,33	84,97	96,42

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler bir önceki yıla göre %96,42 oranında (981.547.667,08 TL) artış göstermiştir. Gelir kalemlerinde teşebbüs ve mülkiyet gelirlerindeki %85,07, alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerdeki %475,82, diğer gelirlerdeki %125,10 oranındaki artış toplam gelirlerdeki artışın sebebidir. Alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerdeki %475,82 oranındaki artış dikkat çekici olup bunun sebebi Çevre,Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından alınan enerji teşvik ve proje gelirlerinde gerçekleşen artışlardır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B- A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C- B)/B]
Personel Giderleri	32.227.432,41	59.674.080,56	132.633.148,09	85,17	122,26
SGK Devlet Prim Giderleri	5.430.315,06	9.024.060,21	16.379.285,58	66,18	81,51
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	354.425.269,10	825.004.098,53	1.317.374.597,75	132,77	59,68
Faiz Giderleri	42.604.582,19	56.568.530,53	78.365.475,15	32,78	38,53
Cari Transferler	5.384.839,39	7.961.786,64	16.512.938,86	47,86	107,40
Sermaye Giderleri	234.954.070,47	430.690.492,39	848.844.620,55	83,31	97,09
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	675.026.508,62	1.388.923.048,86	2.410.110.065,98	105,76	73,52

MASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre %73.52 oranında (1.021.187.017,12TL) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2023 yılında personel giderlerinin %122,26, sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin %81,51, mal ve hizmet alım giderlerinin %59,68, faiz giderlerinin %38,53 cari transferlerin %107,40, sermaye giderlerinin ise %97,09 arttığı görülmüştür.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü'nün faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 1.790.659.742,38 TL, Faaliyet Geliri 1.982.241.029,42 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 191.581.287,04 TL olarak gerçekleşmiştir.

MASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu BESOT Manisa Belediyesi Müşavirlik Mühendislik Müteahhitlik Hizmetleri Ulaşım Toplu Taşımacılık Sosyal Tesisler İşletmeciliği Turizm ve Enerji San ve Tic. AŞ isimli 1 adet şirketi mevcuttur. Şirketin toplam sermaye tutarı 4.000.000,00 TL olup MASKİ'nin sahip olduğu sermaye tutarı 40.000,00 TL'dir.

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	BESOT AŞ	4.000.000,00	40.000,00	1

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

MASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri 27.05.2016 tarihli 29724 mükerrer sayılı Resmî

Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, 08.06.2005 tarihli ve 25839 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 46’ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik’teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik’te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 484 ve 485’inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

-Birleştirilmiş veriler defteri,

-Geçici ve kesin mizan,

-Bilanço,

-Faaliyet sonuçları tablosu,

-İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin

hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar

ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun’a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.

İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.

İdare tarafından hiçbir iç kontrol riski belirlenmemiş, dolayısıyla risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma da yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur.

İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun olarak yapılmıştır. Yapılan görevlendirmelerde, bunlar farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuş olmasına rağmen İdarenin Ön Mali Kontrol Yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmış fakat Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, üst yönetim tarafından İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu oluşturulmaması, İç Kontrol Sistemi Değerlendirme Raporu bulunmaması, idare bünyesinde risklerin belirlenmemesi ve bunlara ilişkin kontrol faaliyetleri ile alınması gereken önlemlere ilişkin çalışmaların da bulunmaması nedeniyle değerlendirilmemektedir.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmadığından iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması da mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınır Mal Yönetimi Hesabı İcmal Cetvelindeki Tutarlar ile Mali Tablolarda Yer Alan Taşınırlara İlişkin Tutarların Uyumlu Olmaması

İdarenin Taşınır Mal Yönetimi Hesabı İcmal Cetvelinde yer alan taşınırlara ilişkin tutarlar ile mali tablolarda yer alan tutarlar arasında uyumsuzluk olduğu görülmüştür.

18.01.2007 tarihli ve 26407 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği’nin, “Sorumluluk” başlıklı 5’inci maddesinde; taşınırların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının Yönetmelik’te belirtilen esas ve usullere göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan ve taşınır yönetim hesabını ilgili mercilere göndermekten harcama yetkilileri sorumlu tutulmuştur. Ayrıca harcama yetkililerinin taşınır kayıtlarının bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak tutulması ve taşınır yönetim hesabının ilgili mercilere gönderilmesi görevini taşınır kayıt ve kontrol yetkilileri aracılığıyla yerine getireceği de hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Yönetmelik’in “Taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri” başlıklı 6’ncı maddesinin altıncı fıkrasında; taşınır kayıt yetkilileri ile taşınır kontrol yetkililerinin, düzenledikleri ve imzaladıkları belge ve cetvellerin doğruluğundan harcama yetkilisine karşı birlikte sorumlu olduğu ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik’in “Taşınır mal yönetim hesabı” başlıklı 34’üncü maddesinde; taşınır mal yönetim hesabının, önceki yıldan devredilen, yılı içinde giren, çıkan ve ertesi yıla devredilen taşınırlar ile yılsonu sayımında bulunan fazla ve noksanları gösterir şekilde taşınır kayıt ve kontrol yetkilisi tarafından harcama birimleri itibarıyla hazırlanması gerektiği, taşınır mal yönetim hesabının; yılsonu sayımına ilişkin sayım tutanağı, taşınır sayım ve döküm cetveli, harcama birimi taşınır yönetim hesabı cetveli ile yılsonu itibarıyla en son düzenlenen taşınır işlem fişinin sıra numarasını gösteren tutanaktan oluşacağı ve harcama yetkilisince fiili durumu

doğru yansıtması, muhasebe yetkilisince de muhasebe kayıtlarına uygunluğu bakımından kontrol edilerek onaylanması gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan inceleme neticesinde, aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli ile muhasebe kayıtlarında yer alan, 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabı, 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı, 254 Taşıtlar Hesabı ve 255 Demirbaşlar Hesabına ait birinci düzey detay kodu tutarlarının uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8: Muhasebe Kayıtları ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli Arasındaki Tutar Farklılıkları

Hesap Kodu	Hesap Adı	Taşınır İcmal Cetvelindeki Tutar (TL)	Kesin Mizandaki Tutar (TL)	Fark (TL)
150.01	Kırtasiye Malzemeleri Grubu	2.401.863,12	2.347.931,92	53.931,20
150.02	Beslenme/Gıda Amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzemeleri Grubu	43.009,32	30.809,00	12.200,32
150.03	Tıbbi Ve Laboratuar Sarf Malzemeleri	28.102.899,82	20.066.282,40	8.036.617,42
150.04	Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar Grubu	1.083.069,84	1.327.416,13	- 244.346,29
150.05	Temizleme Ekipmanları Grubu	1.264.154,07	1.507.588,97	- 243.434,90
150.06	Giyecek, Mefruşat Ve Tuhafiyeye Malzemeleri Grubu	303.215,54	381.442,90	- 78.227,36
150.10	Zirai Maddeler Grubu	109.296,00	50.600,00	58.696,00
150.12	Bakım Onarım ve Üretim Malzemeleri Grubu	38.240.174,59	33.290.398,63	4.949.775,96
150.13	Yedek Parçalar Grubu	13.364.999.645,83	27.337.982,61	13.337.661.663,22
150.14	Nakil Vasıtaları Lastikleri Grubu	8.204.896,05	1.554.508,34	6.650.387,71
150.17	Basınçlı Ekipmanlar	2.866.907,62	6.235.868,52	3.368.960,90
150.99	Diğer Tüketim Amaçlı Malzemeler	176.487,12	238.577,00	62.089,88
253.01	Tesisler Grubu	526.692.607,91	152.180.030,93	374.512.576,98
253.02	Makineler ve Aletler Grubu	167.870.819,97	85.048.469,20	82.822.350,77
253.03	Cihazlar ve Aletler Grubu	864.025,27	31.947.093,25	31.083.067,98
254.01	Karayolu Taşıtları Grubu	158.793.830,39	215.557.499,17	56.763.668,78
254.03	Hava Taşıtları Grubu	-	418.940,00	418.940,00
255.01	Döşeme ve Mefruşat Grubu	181.810,00	605.607,00	423.797,00
255.02	Büro Makineleri Grubu	15.564.522,49	22.857.649,14	7.293.126,65
255.03	Mobilyalar Grubu	549.580,92	2.770.450,00	2.220.869,08
255.04	Beslenme/Gıda ve Mutfak Demirbaşları Grubu	-	2.710,00	2.710,00
255.06	Tarihi veya Sanat Değeri Olan Demirbaşlar Grubu	-	4.893,00	4.893,00
255.07	Kütüphane Demirbaşları Grubu	-	4.479,00	4.479,00
255.08	Eğitim Demirbaşları Grubu	-	158.316,12	-158.316,12
255.09	Spor Amaçlı Kullanılan Demirbaşlar Grubu	3.579,50	36.748,68	33.169,18
255.10	Güvenlik, Kontrol ve Tedbir Amaçlı Demirbaşlar Grubu	2.098.360,84	3.433.606,26	1.335.245,42
255.11	Demirbaş Niteliğindeki Süs Eşyaları	-	475,00	475,00
255.99	Diğer Demirbaşlar Grubu	69.415.819,20	13.075.673,56	56.340.145,64

Yukarıda yer alan denetim tespiti uyarınca, söz konusu hatanın düzeltildiği bildirilmiş olsa da 2024 yılında yapılan işlemin 2023 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, mevzuat hükümlerine göre taşınır kayıt ve kontrollerinin mevzuatta belirtildiği şekliyle yerine getirilmesi ve muhasebe kayıtları ile taşınır kayıtlarının uyumunun sağlanması gerekmekte olup mevcut durumda 2023 yılı mali tablolarında 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabı, 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı, 254 Taşıtlar Hesabı ve 255 Demirbaşlar Hesabı güvenilir bilgi vermemektedir.

BULGU 2: Tesislerin Bakımı Onarımı ve İşletilmesi Amacıyla Satın Alınan İlk Madde ve Malzemelerin İlgili Duran Varlık Maliyetine Eklenmeden Doğrudan Giderleştirilmesi

İdare tarafından su isale hatları, kanalizasyon hatları ve arıtma tesislerinin yapımı, sağlıklı bir şekilde işletilebilmesi ve bakım onarımının yapılması amacı ile satın alınan ve İlk Madde ve Malzemeler Hesabında izlenen kutu menfez, koruge boru, pompa ve elektrik şalt malzemesi gibi malzemelerin kullanıldığında doğrudan giderleştirildiği, bünyesine girdikleri taşınmazların maliyetine eklenmediği görülmüştür.

27.06.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 42’nci maddesine göre Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

08.08.2005 tarihli ve 25839 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin 2’nci bölümünde yer alan “İç imkânlarla üretilen maddi duran varlıklar” başlıklı 20’nci maddesinde ise, kamu idarelerinin bizzat kendi imkânlarıyla ürettikleri maddi duran varlıkların üretimi için yapılan giderlerin işlem tarihindeki maliyet bedeli üzerinden ilgili varlık hesaplarına kaydedileceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Maddi Duran Varlıklar hesap grubunun işleyişine ilişkin 187'nci maddesinde; edinilen maddi duran varlıkların, maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı, maliyet bedeline varlıkların elde edilmesinde yapılan her türlü giderin ilave edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yönetmelik'in 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının niteliğini açıklayan 190'ıncı maddesinde ise; herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin bu hesapta izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Anılan Yönetmelik'in 186'ncı maddesinin birinci fıkrasında, yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlıklar ile bunlara ilişkin birikmiş amortismanların "25 Maddi Duran Varlıklar" hesap grubu içinde takip edileceği; 187'nci maddesinin ikinci fıkrasının (a/1) alt bendinde de, maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyetin ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edileceği ve amortisman hesaplamasında dikkate alınacağı hükme bağlanmıştır.

Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan 47 sıra numaralı "Amortisman ve Tükenme Payları Tebliği"nde duran varlıklardan hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı belirtilmiş olup, Tebliğ'in 4'üncü maddesinde duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olacağı, maliyet bedelinin ise, bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamı olacağı, bir varlık için yapılan harcamaların, kayıtlı değerine ilave edilmesi halinde, amortisman hesaplamasının varlığın yeni değeri üzerinden yapılacağı belirtilmiştir.

Anılan Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde, taşınmaz hesaplarında kayıtlı duran varlıklar için yapılan harcamalardan 34.000,00 TL'lik limiti aşanların değer artırıcı harcama olarak kabul edileceği ve henüz amortisman ayırma süresini tamamlamamış olan duran varlıklar için yapılan değer artırıcı harcamaların, varlığın maliyet bedeline eklenerek kalan amortisman süresince eşit olarak amortisman ayrılacağı hüküm altına alınmıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından bu limit 07.11.2023 tarihinde 114.000,00 TL olarak güncellenmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar gereğince, taşınmaz hesaplarında kayıtlı maddi duran varlıkların değerini artıran ve tutarı 114.000,00 TL'yi aşan harcamaların ilgili maddi duran varlıkların maliyet bedeline eklenmesi ve bu duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının, söz konusu duran varlığın yenilenen değeri üzerinden hesaplanması Yönetmelik ve Tebliğ hükümleri gereğidir.

Yapılan incelemede, 2022 ve 2023 yılı içinde Kamu İdaresi tarafından su isale hatları, kanalizasyon hatları ve arıtma tesislerinin yapımı, sağlıklı bir şekilde işletilebilmesi ve bakım onarımının yapılması amacı ile aşağıda ayrıntısı gösterilen toplam 134.143.150,83TL tutarında malzeme satın alınarak 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabına kaydedildiği, söz konusu malzemelerin 61.379.150,00 TL'lik kısmının tesislerin imalatı ve bakım onarımı için kullanılmasına karşın tamamının 630 Giderler Hesabına aktarıldığı, dolayısıyla Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı bünyesinde kayıt altına alınmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 9: Kamu İdaresi Tarafından Su İsale Hatları, Kanalizasyon Hatları ve Arıtma Tesislerinin Yapım, Bakım ve Onarımında Kullanılan Malzemeler

Malzeme İçeriği	Tutar (TL)
Elektrik-Elektronik ve Aydınlatma Malzemeleri	5.086.444,21
Pompalar	14.319.484,68
Su ve Sıhhi Tesisatı Yedek Parçaları	14.167.016,73
Su Yapıları Yapım Malzemeleri	27.806.204,38
Toplam:	61.379.150,00

İdare bünyesinde kullanılan ve 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına eklenmek suretiyle aktifleştirilmesi gereken söz konusu malzeme bedellerinin anılan mevzuat hükümlerine aykırı olarak 630 Giderler Hesabı kullanılarak doğrudan giderleştirilmesi sonucunda 2023 yılı Bilançosu ve Faaliyet Sonuçları Tablosunda 61.379.150,00 TL tutarında hataya neden olunmuştur.

BULGU 3: Mal ve Hizmet Satışı Sonucu Elde Edilen Gelirler ile İş Avans ve Kredisi Olarak Verilen Tutarlardan Mahsubu Tamamlanamayanların Diğer Kurum Alacakları Hesabında İzlenmesi

İdarenin su ve kanalizasyon hizmetleri kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarına yapmış olduğu mal ve hizmet satışlarından doğan alacak tutarları ile Devlet Malzeme Ofisinden gerçekleştirilecek alımlar karşılığı vermiş olduğu avans ve kredilerden mahsubu süresi

içerisinde gerçekleştirilememiş olanlara ilişkin tutarların 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabında izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 100'üncü maddesinde "13 Kurum Alacakları" hesap grubunun kurumca yasal yetkilere dayanılarak verilen borçlardan bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tahsili öngörülen alacakların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 101'inci maddesinde ilgili mevzuatına dayanılarak vadesi bir yılın altına inmiş olanlar ile sınırlı olmak üzere nakit olarak verilen borçlardan kaynaklanan alacakların 132 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabında izleneceği, 107'nci maddesinde ise diğer hesaplar kapsamına girmeyen kurum alacaklarının ise 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabında takip edileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesi neticesinde "13 Kurum Alacakları" hesap grubunun kullanılabilmesi için İdarenin borç verebilmesine ilişkin yasal yetkisinin olması ve bu yetkiye istinaden bir borç verme işleminin gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından verilen su ve kanalizasyon hizmetleri kapsamında çeşitli kamu kurum ve kuruluşları nezdinde tahakkuk ettirilen su ve atık su bedelleri, kanal açma bedelleri ve sayaç ücretleri gibi bedellerin 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabında takip edildiği, bu tutarların nakden veya mahsuben tahsilatı sonrasında söz konusu hesabın kapatıldığı tespit edilmiştir. Esasen İdarenin asli faaliyetleri kapsamında sunulan mal ve hizmet satışlarından doğan ve ilgili kurumlara borç verme mahiyetini taşımayan bu bedellerin 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

Bunun yanında İdarenin Devlet Malzeme Ofisinden yapacağı alımlar karşılığında açılan kredi tutarları 160 İş Avans ve Kredileri Hesabında izlenmekte, söz konusu alımların süresi içerisinde sonuçlandırılmadığı durumlarda ilgili tutarlar bu hesaptan çıkarılarak 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabına aktarılmaktadır. Söz konusu durumda da İdarenin mevzuatına dayanarak vermiş olduğu borç verme işlemi bulunmadığından Devlet Malzeme Ofisi nezdinde açılan kredi tutarlarının 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabında takip edilmesi mümkün değildir. Süresi içerisinde mahsup edilemeyen avans ve krediler Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 11'inci maddesi gereğince 140 Kişilerden Alacaklar Hesabına alınarak izlenmelidir.

Yukarıda bahsedilen işlemler sonucunda 2023 yılı sonu itibarıyla 139 Diğer Kurum Alacakları Hesabında yukarıda bahsedilen işlemler sonucu izlenen tutarın 45.864.490,37 TL olduğu tespit edilmiştir.

İdare tarafından yukarıda yer alan denetim tespiti uyarınca, söz konusu hatanın düzeltildiği bildirilmiş olsa da 2024 yılında yapılan işlemin 2023 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, İdarenin borç verme mahiyeti taşımayan işlemleri neticesinde oluşan tutarların Yönetmelik'e aykırı olarak kaydedilmesi nedeniyle 2023 yılı Bilançosunda 139 Diğer Kurum Alacakları, 120 Gelirlerden Alacaklar ve 140 Kişilerden Alacaklar Hesapları itibarıyla toplam 45.864.490,37 TL hataya neden olunmuştur.

BULGU 4: Abonelik Sözleşmesi Kapsamında Alınan Güvence Bedellerinin Güncellenmemesi

İdare ile abonelik sözleşmesi yapanlardan alınan ve 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenen güvence bedellerinin hesaben güncellenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 42'nci maddesine göre kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin Bilanço ilkelerini düzenleyen 8'inci maddesinde, bilanço ilkelerinin amacının, kamu idaresinin tasarrufundaki kaynaklar ile bunlarla elde edilen varlıkların muhasebe kayıtlarının yapılması, mali tablolarının hazırlanması ve raporlanması yoluyla, belli bir tarihte kamu idaresinin mali durumunun ilgililer için saydam ve gerçeğe uygun olarak yansıtılması olduğu ifade edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 372'nci maddesinde, 630 Giderler Hesabının bütçe ile ilgili olsun veya olmasın Devlet Muhasebesi Standartları Kurulu tarafından belirlenen uluslararası genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre tahakkuk ettirilen her türlü giderin izlenmesi için kullanılacağı, 373'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (8)

numaralı alt bendinde ise yükümlülüklerin doğal olaylar veya başka nedenlerle miktarında meydana gelen artışların bu hesaba borç, ilgili yükümlülük hesaplarına alacak kaydedileceği belirtilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, 15'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ve 20.11.1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 23'üncü ve ek 5'inci maddelerine dayanılarak çıkarılan Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği'nin 40'ıncı maddesinde, İdare ile sözleşme imzalayan her aboneden, kullanım yerinin değişmesi ve/veya abonelik sözleşmesinin sona ermesi ya da sözleşmenin feshi halinde su ve atık su tüketim bedelini ödememesi ihtimaline karşılık olarak, tarife grubuna göre Genel Kurulca belirlenen teminat bedeli alınacağı, sözleşmenin feshi durumunda, su ve atık su abonelerinden alınan teminatın, öncelikle abonenin ödenmemiş su borçlarına mahsup edileceği, mahsup işleminden sonra kalan teminat varsa aboneye iade edileceği, sözleşmenin iptali durumunda, idare ile olan bütün hesapların mahsubu yapıldıktan sonra teminat bedelinin iade edileceği belirtilmektedir.

Yapılan incelemede 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında kayıtlı güvence bedelleri için İdare tarafından 2022 yılı içerisinde tahmini tutarlar üzerinden 800.000,00 TL güncelleme işlemi yapıldığı 2023 yılı içerisinde ise güvence bedeli olarak tahsil edilen tutarlarda herhangi bir güncelleme işlemi yapılmadığı tespit edilmiştir.

01.01.2022 tarihinden önce abone olan kişilerden güvence bedelleri maktu bir tutar olarak tahsil edilmiş olup, bu tutarların iadesi de güncelleme işlemi olmadan kayıtlı tutarlar üzerinden yapılmaktadır. Söz konusu tarihten sonra ise 22.11.2021 tarihli MASKİ Genel Kurul Kararı ile güncel su metreküp bedeli ile abone grupları bazında belirlenen metreküp miktarının çarpımı sonucu ortaya çıkan tutar güvence bedeli olarak alınmaktadır. Su ve atık su tarifesi her ay açıklanan Tüketici Fiyat Endeksine göre değiştiği için alınan güvence bedelleri de her ay değişmekte, bu tarihten sonra abone olanların güvence bedelleri güvence bedeline esas metreküp miktarı ile güncel metreküp bedeli çarpılmak suretiyle iade edilmektedir.

Aboneliği sonlandırılan kişilere ödenen güvence bedelleri 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında kayıtlı bulunan tutarlardan düşülmekte, ödenen bu tutarın abonenin İdareye güvence bedeli olarak ödediği tutardan yüksek olması halinde aradaki fark için giderleştirme işlemi yapılmamaktadır.

Metreküp bazlı alınan ve güncelleştirilerek iade edilecek abone güvence bedellerinden doğan yükümlülük, su metreküp fiyatlarının artışına paralel olarak gerçekte artmasına rağmen bu tutarların fiili fiyatlar üzerinden değerlemesinin yapılmaması dolayısı ile 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında kayıtlı bulunan ve İdarenin abonelere olan yükümlülüğünü gösteren tutarlar gerçeği yansıtmamaktadır. Fiyat değişimlerinin belli olduğu dönemlerde 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının değerlendirilmesi yapılmalı, bu yükümlülüklerin mali tablolarda gerçek değerini yansıtmaması sağlanmalıdır.

Yukarıda yapılan açıklamalar ve mevzuat hükümlerine göre güvence bedelleri için değerlendirme işlemi yapılmaması nedeni ile 2023 yılı mali tablolarında 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı ile 630 Giderler Hesabı itibarıyla hataya neden olunmuştur.

BULGU 5: Abonelere Bedel Karşılığında Verilen Su Sayaçlarının İlk Madde ve Malzeme Hesabında Takip Edilmemesi

İdare tarafından belirli bir bedel karşılığında abonelerin kullanımına sunulan su sayaçlarının İlk Madde ve Malzeme Hesabı yerine Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabında takip edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabının niteliğini düzenleyen 115'nci maddesinde; kurumlarca satılmak, üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak ya da tüketilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, artık ve hurda gibi bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tüketilecek veya paraya çevrilecek varlıkların izlenmesi için kullanılacağı düzenlenmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabının niteliğini düzenleyen 194'üncü maddesinde; bu hesabın kurumların faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan büro makine ve cihazları hariç her türlü makine, tesis ve cihazlar ile bunların eklentileri ve yükleme, boşaltma, aktarma makine ve gereçlerinin izlenmesi için kullanılacağı düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesi neticesinde, İdarenin faaliyetlerinin yürütülmesi amacı için temin edilmeyen ve İdarece herhangi bir değişikliğe tabi tutulmadan belirli bedel karşılığı aboneye satılmak amacı ile alımı yapılan su sayaçlarının 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

İdare cevabında, su sayacı cihazlarının 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabında izlenmesi gerektiği ifade edilse de, İdarenin faaliyetlerinde kullanılmayan, su abonelerine satılmak için edinilen ve bu amaçla mali tablolarda yer alan cihazların 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabında takip edilmesi uygun değildir.

Sonuç olarak; İdare tarafından ihale veya doğrudan temin yöntemiyle alımı yapılan ve abonelerin talebi üzerine montajı sağlanacak su sayaçlarının, 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı yerine 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabında takip edilmesi sonucunda 2023 yılı Bilançosunda 7.865.720,00 TL tutarında hataya neden olunmuştur.

BULGU 6: İlk Madde ve Malzeme Alımlarına İlişkin Fiyat Farkı Olarak Ödenen Tutarların Doğrudan Giderleştirilmesi

Kamu İdaresi tarafından su sayacı alımlarına ilişkin fiyat farkı ödemelerinin 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabında izlenmeden doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 114'üncü maddesinde stokların maliyet bedeliyle hesaplara alınacağı, maliyet bedeline, stokların elde edilmesi ve depolanacağı yere kadar getirilmesi için faiz hariç yapılan her türlü giderlerin ilave edileceği belirtilmiştir.

Söz konusu Yönetmelik'in 115'inci maddesinde kurumlarca satılmak, üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak ya da tüketilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, artık ve hurda gibi bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tüketilecek veya paraya çevrilecek varlıkların 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabında izlenmesi, 116'ncı maddesinde ise satın alınan veya üretilen ilk madde ve malzemelerin maliyet bedelleri ile bu hesaba kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; İdare tarafından su sayacı alımlarına ilişkin fiyat farkı ödemelerinin 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabına girmeden doğrudan giderleştirildiği görülmüştür. Yukarıda bahsedilen Yönetmelik hükümleri gereğince kurumlarca satılmak, üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak ya da tüketilmek üzere edinilen ilk madde ve malzemeler maliyet bedelleri ile 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabında izlenmelidir. Söz konusu fiyat farkı ödemeleri ilgili varlıkların maliyet unsuru olup bu tutarların da ilgili varlığın maliyetine eklenerek 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

İdare cevabında fiyat farkı ödemelerinin 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşme Kanunu'nun geçici EK-5 ve EK-6'ncı maddeleri gereğince yapıldığı için ilgili varlıkların değerlerine dahil

edilemediği belirtilmiş olsa da, yukarıda açıklandığı üzere stokların maliyet bedeliyle hesaplara alınması ve maliyet bedeline, stokların elde edilmesi için faiz hariç yapılan her türlü giderlerin eklenmesi gerekmektedir. Fiyat farkı ödemelerinin, ilk madde ve malzeme alımları nedeniyle yapılması ve ilgili varlıkların maliyet bedelinin bir unsurunu oluşturması nedeniyle bu ödemelere ilişkin tutarlar da 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabında izlenmelidir.

150 İlk Madde ve Malzeme Hesabında izlenmek suretiyle aktifleştirilmesi gereken söz konusu malzemelere ilişkin fiyat farkı bedellerinin anılan mevzuat hükümlerine aykırı olarak 630 Giderler Hesabı kullanılarak doğrudan giderleştirilmesi sonucunda 2023 yılı Bilançosu ve Faaliyet Sonuçları Tablosunda 1.617.322,72 TL tutarında hataya neden olunmuştur.

BULGU 7: Maddi Olmayan Duran Varlık Alımlarının Haklar Hesabında Takip Edilmemesi

İdarenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan yazılım lisansları ve benzeri nitelikteki bazı varlıklar ile bunların güncelleme bedellerinin 260 Haklar Hesabında izlenmediği, doğrudan gider kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi olmayan duran varlıklar "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 209'uncu maddesinde, edinilen maddi olmayan duran varlıkların maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı; 260 Haklar Hesabının niteliğini açıklayan 210'uncu maddesinde, bu hesabın bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu Yönetmelik'in 260 Haklar Hesabının işleyişini açıklayan 211'inci maddesinde, bütçeye gider kaydıyla edinilen hakların bir taraftan bu hesaba borç, kesintilerin ilgili hesaba, ödenecek tutarın 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydedilmesi gerektiği; 214'üncü maddesinde ise; hakların maliyet bedellerinin, kullanılacakları süre içerisinde yok edilmesini izlemek için 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 6'ncı maddesinde; Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Özel Tükenebilir Tabii Varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere İdarenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen, herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan belli ölçüde yararlanılan ya da yararlanılması planlanan ve yararlanma süresi bir yıldan fazla olan yazılım lisansları, etüt, proje ve benzeri nitelikteki varlıklara ilişkin harcamalar ile bunların güncellenmesine ilişkin değerler edinme tarihindeki maliyet bedelleri ile 260 Haklar Hesabına kaydedilmeli ve hesaplara alındığı yılsonunda tamamen amorti edilmelidir.

Yapılan inceleme neticesinde, toplam 2.973.490,00 TL tutarındaki herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan yazılım lisansları, bu lisansların güncellenmesi ve benzeri nitelikteki hak ve yetkilerin 260 Haklar Hesabına kaydedilmeyip doğrudan 630 Giderler Hesabına kaydedildiği tespit edilmiştir.

Ayrıca, 260 Haklar Hesabında takip edilmeyen bu varlıkların yıl sonunda amortisman kayıtlarının yapılamaması sonucu 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının da eksik görünmesine sebebiyet verilmiştir.

Belirtilen sebeplerle, maddi olmayan duran varlıkların anılan Yönetmelik ve Tebliğ hükümlerine aykırı olarak 630 Giderler Hesabı ile doğrudan giderleştirilmesi sonucunda 2023 yılı Bilançosunda 260 Haklar Hesabı ile 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı itibarıyla hataya neden olunmuştur.

BULGU 8: Amortisman Ayrılmayan ve Kayıtlı Değerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Maddi Duran Varlıkların Bulunması

İdare tarafından maddi duran varlık grubunda kayıtlı bir kısım duran varlık için hiç amortisman ayrılmadığı, bir kısım duran varlık için ise varlığın kayıtlı değerinden daha fazla amortisman ayrıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "25 Maddi duran varlıklar" hesap grubunu ilgilendiren "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187' nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 202' nci maddesinde; bu hesabın, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde gidere dönüştürülmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılacağı ifade edilmiştir.

“Amortisman ve Tükenme Payları” başlıklı 47 Sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği’nde ise; kamu idarelerinin duran varlıklarından hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı, buna ilişkin usul ve esaslar ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranları düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, İdarenin bir kısım duran varlık için hiç amortisman ayırmadığı, amortisman ayrılan bir kısım duran varlık için ise kayıtlı değerinden daha fazla amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir.

Amortisman ayrılmamış maddi duran varlıklar ile kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrılmış maddi duran varlıklara ise aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 10: Amortisman Ayrılmayan Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortisman Toplam Değeri (TL)	Fark (TL)
251.xx.00.00	Yollar	1.020.493.013,70	0,00	1.020.493.013,70
251.xx.04.01	Diğer Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	401.145.590,95	0,00	401.145.590,95
251.xx.04.02	Kanalizasyon Hatları	2.735.330.667,80	0,00	2.735.330.667,80
251.xx.05.07	Su İsale Hatları	369.367.220,46	0,00	369.367.220,46
251.xx.07.07	Diğer Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	11.774.437,82	0,00	11.774.437,82
253.00.00..	İş Makineleri ve Aletleri	131.515.065,09	0,00	131.515.065,09
253.06.01..	Ayırma, Sınıflandırma Makineleri	3.652.000,00	0,00	3.652.000,00
253.06.05..	Enerji Tesisleri	148.453.210,93	0,00	148.453.210,93
254.00.00.00.00	Özel Amaçlı Taşıtlar	215.976.439,17	0,00	215.976.439,17
255.00.00.00.00	Öğrenmeyi Kolaylaştıran Ekipmanlar	38.132.232,76	0,00	38.132.232,76
255.03.02.07.11	Kontrol ve Güvenlik Sistemleri	9.650,00	0,00	9.650,00
255.07.01.00.00	Büro Mobilyaları	11.725,00	0,00	11.725,00

Tablo 11: Kayıtlı Değerinden Daha Fazla Amortisman Ayrılan Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortisman Toplam Değeri (TL)	Fark (TL)
256.00.00	Hizmet İmtiyaz Varlıkları	0,00	54.560.373,36	54.560.373,36

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre amortisman tabi varlıklar için amortisman ayrılmaması nedeniyle 2023 yılı Bilançosunda 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı eksik, maddi duran varlıkların net değerleri fazla, Faaliyet Sonuçları Tablosunda ise amortisman giderleri eksik görünmekte; amortisman tabi maddi duran varlıklar için kayıtlı maddi duran varlık tutarından daha fazla amortisman ayrılması nedeniyle ise 2023 yılı Bilançosunda 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, Faaliyet Sonuçları Tablosunda 630 Giderler Hesabı 54.560.373,36 TL fazla görünmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınmaz İcmal Cetvellerinin Düzenlenmemesi

İdare tarafından 02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre hazırlaması gereken taşınmaz icmal cetvellerinin hazırlanmadığı görülmüştür.

Mezkur Yönetmelik’in “Kayıt şekli” başlıklı 7’nci maddesine göre; kamu idarelerine ait taşınmazlar için taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimler tarafından “Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu”, “Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu”, “Orta Malları Formu” ve “Genel Hizmet Alanları Formu”nun düzenlenmesi, hazırlanan bu formların taşınmaz icmal cetvelleri hazırlamak üzere mali hizmetler birimine gönderilmesi, mali hizmetler birimi tarafından ise bu formların konsolide edilerek Yönetmelik’in ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulması gerekmektedir . Yönetmelikte, taşınmaz icmal cetvellerinde kayıt planında belirtilen unsurların her biri için bir satır ayrılması ve bu taşınmazlara ilişkin adet, yüzölçümü ve değer toplamalarının belirtilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, İdarenin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimi olan Emlak ve İstimlak Daire Başkanlığı tarafından adı geçen Yönetmelik’in ekinde yer alan taşınmaz kayıt formlarının İdare otomasyon sistemi haricinde düzenlendiği ancak bu formlar esas alınarak düzenlenmesi gereken taşınmaz icmal cetvellerinin Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı tarafından 2023 yılı için hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar gereğince Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre İdarenin taşınmaz icmal cetvellerini hazırlaması gerekmektedir.

BULGU 2: Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

İdarenin tapuda kayıtlı taşınmazlarından, tapu kaydı ile mevcut kullanım şekli farklılık gösteren taşınmazlar olmasına rağmen cins tashih işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

13.09.2006 tarihli ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde cins tashihi, "*Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi*" olarak tanımlanmaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"(1) Kamu idareleri; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, tapu kayıtlarında cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar.

(2) Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin mali yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır."

denilerek taşınmazların cins tashihlerinin yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Buna göre, kamu idarelerinin mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların, mevcut kullanım şekilleri ile tapuda kayıtlı bilgilerinin farklı olması halinde, tapu kayıtlarının taşınmazların mevcut kullanım şekilleri esas alınarak düzeltilmesi gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca, tapuda kayıtlı olan taşınmazların kullanım şekilleri ile tapu bilgilerinin uyumlu hale getirilmesi amacıyla cins tashihlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: Tarifeler Yönetmeliği'nde Su ve Atıksu Tarife Tespit Esaslarının Kanun Hükümlerine Uygun Olarak Hazırlanmaması

MASKİ Tarifeler Yönetmeliğindeki su ve atık su tarife tespit esaslarının, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine uygun olarak belirlenmediği görülmüştür.

Bütün büyükşehir su ve kanalizasyon idareleri için uygulanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesinde su satışı ile kanalizasyon sistemi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması giderleri için ayrı ayrı tarifeler yapılacağı, söz konusu tarifelerde yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilemeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve bir kar oranının esas alınacağı hüküm altına alınmıştır.

MASKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin "Tarife tespit esasları" başlıklı 7'inci maddesinde:

"(1) Su satış tarifesi ile kullanılmış suların uzaklaştırılması tarifesi İdare giderleri ile amortismanlar, aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsi masrafları dikkate alınarak tespit edilir. Bunlar aşağıda açıklanmıştır.

a) İdare giderleri:

1-Mal ve hizmet alım giderleri: Isıtma ve aydınlatma için kullanılan elektrik, çeşitli akaryakıt ve katı yakıt gibi her türlü enerji masrafları ile kimyasal malzeme ve büro malzemesi alımları ile parasal limitlere bakılmaksızın rutin bakım onarım ödemelerini, telefon, haberleşme ve kira giderlerini, yayın alımları, vergi ve harçlar, mahkeme giderleri, eğitim ve yönetim, temsil giderleri, her türlü taşıma harcamaları, güvenlikle ilgili giderleri, düşük değerli veya kullanım ömrü bir yılın altında olan ekipmanlar ile projelerin fizibilitesi ve kontrollüğü için müşavir firma ve kişilere yapılan ödemeler için yapılan harcamalardır.

2-Personel giderleri: Devlet Memurları Kanunu'na tabi memurlar ile İş Kanunu'na göre çalıştırılan devamlı ve geçici işçi, sözleşmeli personel aylıklarını, ikramiyelerini, kanun ve toplu sözleşmelerle sağlanan her türlü yardım, zam ve tazminatları, fazla çalışma ücretlerini, görev yolluklarını ve her türlü işveren hisselerini ve sosyal güvenlik kurumları, devlet primi giderlerini kapsar.

3-Sermaye giderleri: Bütçe kanunu ile belirlenmiş asgari değeri aşan ve normal ömrü bir yıl veya daha uzun olan mal ve hizmet alımlarını ifade eder. Büro ve işyeri mefruşatı avadanlık, taşıt, iş makinesi, menkul sermaye üretimi sürecinde kullanılan hammaddeler ile ara mallar ve mamul malların alım giderleri ile gayri maddi hak alımları gibi masraf kalemlerinden meydana gelir.

b) Amortismanlar

Sabit bir kıymet olan tesislerin ve demirbaşların ömürlerinin sonunda yenilenebilmeleri için ayrılması zorunlu olan ve miktarı kanun ve yetkili makamlarca belirlenen tutardır.

1-Yatırım kredilerinin yıllık anapara ve faiz miktarı amortismanlarla karşılanamadığı takdirde, aradaki fark bir masraf kalemi olarak dikkate alınır. Tesislerin iyileştirilmesi ve aktifleştirilemeyen büyütme ve onarım giderleri de hesaba katılır.

2-Tarifelerin belirlenmesindeki ikinci ana faktör; üretilen, fiziki ve idari kayıplar düşüldükten sonra yapılacağı varsayılan ölçülebilir su satış miktarıdır.

3-Su satış miktarının tahminine; gerçekleşen satışlarla, üretim artışı sağlamak ve kayıpları azaltmak amacıyla alınacak önlemlerin sonuçları gerçekçi bir şekilde değerlendirilerek ulaşılır.”

hükümleri mevcuttur.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunu’nda su tarifelerinin belirlenmesinde yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilemeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masraflarının dikkate alınacağı belirtilmiştir. İlgili Kanun’da doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) başka bir deyişle amortisman ayrılmayan yenileme, ıslah ve tevsi masraflarının maliyet hesabında doğrudan dikkate alınacağı belirtilmektedir.

MASKİ Tarifeler Yönetmeliği’nde ise, tarife tespitinde bütçe kanunu ile belirlenmiş asgari değeri aşan ve normal ömrü bir yıl veya daha uzun olan mal alımlarının sermaye gideri olarak tanımlandığı, bu sermaye giderlerinden büro ve işyeri mefruşatı avadanlık, taşıt, iş makinelerinin su maliyetlerinin belirlenmesinde doğrudan dikkate alınacağı ifade edilmekte, bunun yanında aynı maddede sabit bir kıymet olan tesislerin ve demirbaşların amortismanlarının da ayrıca hesaplamaya katılacağı belirtilmektedir.

Mahalli idareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 187’nci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendinin (2) numaralı alt bendinde, amortisman tabi varlıklar, birden fazla muhasebe döneminde kullanılması beklenen, sınırlı bir hizmet süresi olan, kurum tarafından mal ile hizmet üretim ve tedarikinde kullanılan ve/veya kurum içi genel yönetim amaçları için elde tutulan varlıklar olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle, hem amortisman tabi bulunan normal ömrü bir yıl veya daha uzun olan mal alımlarının hem de bunların amortisman giderlerinin su

ve atık su maliyet hesabına eklenmesi söz konusu maliyetlerin hesabında mükerrerliğe yol açarak hatalı sonuca neden olacaktır.

Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü haricindeki diğer yirmi dokuz su ve kanal idaresinin tarifeler yönetmeliklerinin hiçbirinde normal ömrü bir yıl veya daha uzun olan mal alımlarının (büro ve işyeri mefruşatı avadanlık, taşıt, iş makinesi) su ve atık su maliyetine doğrudan dahil edildiği bir düzenleme mevcut değildir.

Bunun yanında, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 23'üncü maddesinde su ve atıksu tarifelerinin hesaplanmasında maliyetlerin üzerine bir kar oranının eklenmesi gerektiğine hükmedilmektedir. Ancak, MASKİ Tarifeler Yönetmeliği'nde yer alan tarife tespit esaslarında kar oranına ilişkin herhangi bir düzenleme de mevcut değildir.

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde, İdarenin Tarifeler Yönetmeliği'nde yer alan tarife tespit esas ve usullerinin, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesinde belirtilen esas ve usullere uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Su ve Atık Su Tarifelerinin Belirlenmesinde Gerçek Maliyetlerin Dikkate Alınmaması

İdarenin su ve atık su tarifelerinin kanun ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak tespit edilmediği, söz konusu tarifelerin belirlenmesinde gerçek maliyet değerlerinin dikkate alınmadığı görülmüştür.

Bütün büyükşehir su ve kanalizasyon idareleri için uygulanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesinde, "*Genel Müdürlükçe hazırlanan su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri tespit ederek Genel Kurulun onayına sunmak*" görevinin yönetim kurulunda, 6'ncı maddesinde ise "*su satışı ve kullanılmış suların boşaltılmasına ilişkin tarifeleri inceleyerek karara bağlamak*" görevinin Genel Kurulda olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesinde ise su satışı ile kanalizasyon sistemi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması giderleri için ayrı ayrı tarifeler yapılacağı, söz konusu tarifelerde yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları

doğrudan gider yazılan (aktifleştirilemeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve bir kar oranının esas alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Anılan Kanun'un verdiği yetkiye istinaden çıkarılan MASKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin "Tarife tespit esasları" başlıklı 7'nci maddesinde de tarifelerin tespitinde benzer düzenlemeye gidilerek, su satış tarifesi ile kullanılmış suların uzaklaştırılması tarifesinin, idare giderleri ile amortismanlar, aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsi masrafları dikkate alınarak tespit edileceği ifade edilmiştir.

Bu bağlamda, İdare tarafından tarife belirlenmesi için öncelikle Genel Müdürlük bünyesinde kurulan maliyet komisyonlarınca tarifeye esas olacak maliyet hesapları yapılarak su ve atık suyun metreküp maliyetlerinin belirlenmesi ve söz konusu maliyetlerin 2560 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi gereğince Genel Müdürlük tarafından Yönetim Kuruluna sunulduktan sonra Yönetim Kurulu tarafından tespit edilen tarifenin yürürlüğe girmesi için aynı Kanun'un 6'ncı maddesine istinaden MASKİ Genel Kurulunun onayına sunulması gerekmektedir.

Yapılan inceleme ve İdare ile yapılan görüşmeler neticesinde, İdare tarafından Genel Kurula sunulan herhangi bir maliyet çalışması bulunmadığı, tarifelerin gerçek maliyet tutarlarına göre değil önceki dönemlere ait tarifelere Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) oranı uygulanmak suretiyle belirlendiği anlaşılmıştır.

Dolayısıyla, maliyet değerlerine dayalı olarak hazırlanması gereken su ve atık su ücretlerinin TÜFE oranında arttırılarak belirlenmesi söz konusu mevzuata uygun düşmemektedir.

Konu ile ilgili olarak yetkililerden MASKİ Genel Kuruluna sunulmuş resmi bir çalışma bulunmamasına rağmen 2023 yılına ilişkin maliyet hesabı istenilmiş, yetkililer tarafından tarafımıza iletilen maliyet hesabında, 2023 yılı içinde Manisa merkezi için yapılan yatırım harcamalarının tamamının dikkate alındığı, ilçelere yapılan yatırımların ve harcamaların dikkate alınmadığı, mevcut yatırımların amortismanlarının hesaplamaya dahil edilmediği ve makul bir kar oranının da belirlenmediği görülmüştür. 2023 yılı için çıkarılan maliyet hesabı 2560 sayılı Kanun ve Tarifeler Yönetmeliği hükümlerine uygun değildir.

Sonuç olarak, su ve atık sulara ilişkin tarifelerin, İdare tarafından 2560 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik'te belirtilen hususlara göre belirlenmesi ve müteakiben Genel Kurul onayına sunulması gerekmektedir.

BULGU 5: Abone Sözleşmesi ve Güvence Bedeli Olmayan Aboneliklerin Bulunması

İdare ile abone sözleşmesi ve güvence bedeli bulunmaksızın su ve atıksu hizmeti alan abonelerin bulunduğu görülmüştür.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un geçici 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köylerin personelinin, her türlü taşınır ve taşınmaz mallarının, hak, alacak ve borçlarının, komisyon kararıyla ilgisine göre bakanlıklara, büyükşehir belediyesine, bağlı kuruluşu veya ilçe belediyesine devredilmesi gerektiği belirtilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun ek 2'nci maddesinde; birleşme, katılma veya geçici 2'nci madde gereğince büyükşehir belediyesi sınırlarına giren belediyelerin yürütmekte olduğu su, kanalizasyon, katı atık, ulaşım, her çeşit yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerine ilişkin olmak üzere bina, tesis, araç, gereç, taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçları büyükşehir belediyesine veya ilgili bağlı kuruluşuna devredileceği hükmü yer almaktadır.

MASKİ Tarifeler Yönetmeliği'nin "Abone olma şartları ve uygulama esasları" başlıklı 59'uncu maddesinin birinci fıkrasında "*gerçek veya tüzel kişiler gayrimenkullerine su ve kanalizasyon bağlatmak için bir dilekçe ile birlikte İdaremize müracaat ederek abone olmak zorundadırlar...*", dokuzuncu fıkrasında "*Su kullanılan yerde suyu fiilen tüketen gerçek veya tüzel kişiler, İdare ile kendi adlarına abonelik sözleşmesi yapmak zorundadırlar.*"

hükümleri mevcuttur.

Abonelik sözleşmeleri, aboneliğin başlangıcı, devamı ve sonlanmasıyla ilgili koşulları, ayrıca tarafların yerine getirmesi zorunlu olan yükümlülükleri içermekte olup, abonelik sözleşmesi olmaksızın, su kaynaklarından sağlanan içme ve kullanma suyunun tüketicilere ulaştırılmasına ve kullanılmış suların uzaklaştırılmasına ilişkin hizmetlerin sağlanmasının hukuki dayanağı bulunmamaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun "Takip talebi ve muhtevası" başlıklı 58'inci maddesinde;

“Takip talebi icra dairesine yazılı veya sözlü olarak ya da elektronik ortamda yapılır. Talepte şunlar gösterilir: ...

2. Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yeri;

Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçılarının adı, soyadı, biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası veya vergi kimlik numarası, şöhret ve yerleşim yerleri...”

ifadesi yer almaktadır.

Dolayısıyla, özel hukuktan kaynaklı alacakların icra takip işlemlerinin yapılabilmesi için, İdare tarafından borçlu ve kanuni temsilcilerin adı ve soyadı ile biliniyorsa Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaralarının veya vergi kimlik numarasının takip talebinde gösterilmesi gerekmektedir.

Abonelik sözleşmesi bulunmayan abonelerin çoğununun İdarede kayıtlı Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası bulunmamaktadır. Abonelik sözleşmesi ve sistemde kayıtlı Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve güvence bedeli bulunmayan abonelerin İdareye olan borçlarını ödememeleri durumunda icra takibinde zorluklar yaşanmaktadır.

İdarenin kayıtlarının incelenmesi neticesinde, 2023 yılı sonu itibarıyla MASKİ'nin görev ve sorumluluk alanı içerisinde 659.640 su aboneliği bulunduğu, 87.107 abonenin sözleşmesinin ve güvence bedelinin bulunmadığı, bu kişilerin çoğunun sistemde kayıtlı kimlik numarasının da olmadığı görülmüştür. Abonelik sözleşmesi ve güvence bedeli bulunmayan abonelerin tamamının 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gereği devredilen belediye ve köylerde mukim kişiler olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde, İdarenin hizmet sunduğu gerçek ve tüzel kişilerle ilişkilerinin hukuki zemininin sağlıklı bir şekilde düzenlenmesi ve alacaklarının mevzuata uygun şekilde takip edilebilmesi için abonelik sözleşmesi olmayan kişilerin tespit edilerek, eksik sözleşmelerin tamamlanması ve güvence bedeli olmayan aboneliklerine ait güvence bedellerinin alınmasına yönelik gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Abone Güvence Bedellerinin İadesinde Alınan Döneme Göre Farklı Güncelleme Uygulaması Yapılması

Abonelik sonlandırma işlemlerinde 01.01.2022 tarihinden sonra alınan su abonelik güvence bedellerinin güncellenerek, bu tarihten önce alınan bedellerin ise güncellenme olmaksızın abonelere geri ödendiği görülmüştür.

03.04.2012 tarihli ve 28213 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Belediye Su ve Kanalizasyon Hizmetlerinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik’in 5’inci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde; belediye ve bağlı kuruluşlarının, başvuru sahiplerinin su ve atık su hizmetlerine ilişkin ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeme riskine karşılık sözleşme yaparken nakit ya da banka kesin teminat mektubu olarak güvence bedeli talep edebileceği, abonelik sözleşmesi sona eren veya müşterinin muvafakati ile mekanik sayacı ön ödemeli sayaç ile değiştirilen abonelerin güvence bedelinin iadesinde son endeks okuma bilgileri aboneye bildirildikten sonra, nakit tahsil edilen güvence bedelinin Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Tüketici Fiyat Endeksi tablosundaki aylık değişim oranları esas alınmak suretiyle iadenin yapılacağı ay itibarıyla güncelleneceği belirtilmiştir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 52 ve 84’üncü maddelerine dayanılarak 24.01.2015 tarihli ve 29246 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği’nin 25’inci maddesinin üçüncü fıkrasında “*Satıcı veya sağlayıcı fesih bildiriminin hüküm ifade etmesinden itibaren 15 gün içerisinde tüketici tarafından ödenmiş olan tutarın geri kalan kısmını ve varsa tüketiciden güvence depozito veya teminat bedeli adı altında alınan ücretlerin güncel tutarlarını kesinti yapmaksızın iade eder.*”

düzenlemesi mevcuttur.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 23’üncü ve ek 5’inci maddelerine dayanılarak Kurum tarafından hazırlanan Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği’nin 40’inci maddesinde abone güvence bedellerine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre idare ile sözleşme imzalayan her aboneden, kullanım yerinin değişmesi ve/veya abonelik sözleşmesinin sona ermesi ya da sözleşmenin feshi halinde su ve atık su tüketim bedelini ödememesi ihtimaline karşılık olarak, tarife grubuna göre Genel Kurulca belirlenen güvence bedeli alınmaktadır.

MASKİ Genel Müdürlüğünün 22.11.2021 tarihinde yapılan 2. Olağan Genel Kurul

Toplantısında, abonelik sözleşmesinin feshi veya sona ermesi durumunda, tüm borçların ödenmiş ve idare ile abone arasında tüm hesapların tasfiye edilmiş olması kaydıyla; aboneden alınan güvence bedelinin eski aboneler için sözleşme imzaladığı tarihte yatırdığı bedel üzerinden faizsiz olarak, su metreküp birim fiyatı üzerinden tahsilatı yapılan güvence bedelinin ise alınan su metreküp karşılığı olarak güncel tarife bedeli üzerinden aboneye iade edileceği yönünde karar alınmıştır.

Yapılan incelemelerde, 01.01.2022 tarihi ve sonrasında yapılan abonelikler için alınan güvence bedellerinin abonelik iptalinde güncellenerek, bu tarihten önce alınan güvence bedellerinin ise güncellenmeden, abonelik sırasında alınan nominal bedel üzerinden geri ödendiği tespit edilmiştir.

Bu uygulama, Belediye Su ve Kanalizasyon Hizmetleri Usul ve Esasları ile Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği'ne aykırı olup 01.01.2022 tarihinden önce güvence bedeli ödemiş olan abonelerin, abonelik iptali dolayısıyla aldıkları güvence bedelleri nominal olarak aynı tutarda olmasına rağmen, enflasyon nedeniyle kayba uğramalarına sebep olmaktadır. Bu tarihten sonra abone olanların ödedikleri bedeller ise reel olarak korunmakta olup abonelere, abonelik tarihleri üzerinden aynı kamu hizmeti için farklı tarifeler uygulandığı anlaşılmaktadır.

Yapılan açıklamalar gereğince, güvence bedeli iadelerinin ilgili mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmesi ve kamu hizmetlerinin herkese eşit koşullarda sunulabilmesi için abonelik tarihine göre farklılık gösteren güncelleme uygulamalarında düzenlemeye gidilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Kanalizasyon ile Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Paylarının Tüm Mükellefleri Kapsayacak Biçimde Tahakkuk ve Tahsilatının Yapılmaması

Kanalizasyon ve içme suyu şebekesi yapım ve yenileme harcamalarına karşılık olarak bu hizmetlerden faydalanan gayrimenkul sahiplerinden alınması gereken katılma paylarının Manisa ilinde yeni yapılan binalar için tahakkuk ettirildiği, ancak mevcut gayrimenkuller için tahakkuk ve tahsilatlarının yapılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 87'nci maddesinde, belediyeler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından yeni kanalizasyon tesisleri inşa edilmesi veya mevcut tesislerin sağlık ve teknik standartlara uygun şekilde iyileştirilmesi durumunda, bu tesislerden faydalanan gayrimenkul sahiplerinden, 88'nci maddesinde ise benzer şekilde belediyeler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından yeni içme suyu şebekesi tesisleri yapılması veya mevcut şebeke

tesislerinin genişletilmesi ve iyileştirilmesi durumunda, bu tesislerin hizmet verdiği bölgedeki gayrimenkul sahiplerinden katılım payı alınması öngörülmüştür.

Söz konusu Kanun'un 89-93'üncü maddeleri arasındaki hükümlere göre ise su tesisleri ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları, bu hizmetler dolayısıyla yapılan giderlerin tamamını kapsamaktadır. İlgili maddelerde hesaplanan katılma payları toplamının, hizmetler tamamlanıp kullanıma sunulduktan sonra, ilgili gayrimenkullerin vergi değerleri toplamına oranlanarak dağıtılması suretiyle hesaplanıp tahakkuk ettirilerek ilan edilmesi ve mükelleflere tebligat yapılarak bildirilmesi gerektiği, harcamalara katılma paylarının, ilgili gayrimenkulün emlak vergisi değerinin %2'sini aşamayacağı belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un 98'nci maddesinde ise söz konusu katılma payları hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin geçerli olduğu ifade edilmiştir.

Bu düzenlemeler, belediyelerin su ve kanalizasyon altyapı hizmetlerinin maliyetlerini, bu hizmetlerden doğrudan yararlanan gayrimenkullerin sahiplerinden tahsil ederek karşılama amaçlamaktadır.

Yapılan incelemede, geçmiş yıllardan gelen yatırımlarla birlikte İdarenin su isale hatları ile ilgili olarak 307.723.290,99 TL, su kuyuları ile ilgili olarak 58.906.113,88 TL, kanalizasyon hatları ile ilgili olarak ise 257.397.726,56 TL olmak üzere toplam 624.027.131,43 TL tutarında yatırım harcamasının olduğu; bu yatırımların 150.124.288,20 TL'lik kısmının 2023 yılında tamamlandığı görülmüştür.

İdarenin 2023 yılında, kanalizasyon harcamalarına katılma payı tahakkuk toplamının 18.060.164,87 TL, su tesisleri harcamalarına katılma payı tahakkuk toplamının ise 17.623.155,91 TL olduğu bu tahakkukların yalnızca yeni inşa edilen binalar için yapıldığı tespit edilmiştir.

İlgili mevzuat hükümleri gereğince, bahse konu katılma paylarının hesaplaması yapılarak kanalizasyon tesisleri için bunlardan faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden, su tesisleri için ise dağıtımın yapıldığı saha dahilindeki gayrimenkullerin sahiplerinden tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Elektrik Enerjisi Teşvikinden Faydalanmayan Atıksu Arıtma Tesisleri Bulunması

İdareye ait su arıtma tesislerinin bazılarında elektrik enerjisi teşvik için gerekli belgelerin henüz hazırlanamadığı ve bu sebeple söz konusu teşvikten yararlanılmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun teşvikleri düzenleyen 29'uncu maddesine göre; arıtma tesisi kuran, işleten ve yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren kuruluşların arıtma tesislerinde kullandıkları elektrik enerjisi tarifesinin, sanayi tesislerinde kullanılan enerji tarifesinin yüzde ellisine kadar indirim uygulamaya ve ileri arıtma teknikleri ile arıtılmış atıksuyu yeniden kullanan kuruluşlara, yeniden kullanım oranına göre bu oranı yüzde yüze kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır.

2011/2245 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ise Çevre Kanunu'nun 29 uncu Maddesi Uyarınca Atıksu Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik kapsamında atıksu arıtma tesisi kuran ve işleten kurum, kuruluş ve işletmelerin atıksu arıtma tesislerinde kullanılan ve ödemesi yapılan bir önceki yıla ait elektrik enerjisi giderlerinin %50 oranında geri ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanun'un 29'uncu maddesine dayanılarak, 11.11.2023 tarihli ve 32366 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atıksu Arıtma Tesisleri Enerji Teşviki Yönetmeliği yürürlüğe konulmuştur. Söz konusu Yönetmelik'in 5'inci maddesinde geri ödeme belgesinin verilmesine, 8'inci maddesinde ise geri ödeme esaslarına ilişkin düzenlemeler mevcuttur.

Yapılan incelemede, İdarenin ayrıntıları aşağıda yer alan 20 adet atık su arıtma tesisi olduğu, bunlardan 3 adet atık su arıtma tesisi için ise elektrik enerjisi bedelinin bir kısmının geri ödenmesine ilişkin teşvikle ilgili olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı nezdinde gerekli işlemlerin tamamlanmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 12: Atıksu Arıtma Tesisleri Enerji Teşvik Bilgileri

Sıra No	Tesis Adı	Belge No	Belge Tarihi	Belge Yenileme Tarihi
1	Ahmetli Atıksu Arıtma Tesis	643	05.04.2023	05.04.2028
2	Akhisar Atıksu Arıtma Tesis	478	22.03.2021	22.03.2026
3	Alaşehir Atıksu Arıtma Tesis	1240	20.12.2023	20.12.2028
4	Durasıllı Atıksu Arıtma Tesis	641	05.04.2023	05.04.2028
5	Gölmarmara Atıksu Arıtma Tesis	99	21.03.2023	21.03.2028
6	Gördes Atıksu Arıtma Tesis	776	04.09.2019	04.09.2024
7	Karakurt Atıksu Arıtma Tesis	644	05.04.2023	05.04.2028
8	Karaoğlanlı Atıksu Arıtma Tesis	640	05.04.2023	05.04.2028
9	Kavaklıdere Atıksu Arıtma Tesis	1005	15.11.2021	15.11.2026
10	Keçiliköy Atıksu Arıtma Tesis	733	27.02.2024	27.02.2029
11	Kırkağaç Atıksu Arıtma Tesis	639	05.04.2023	05.04.2028
12	Kula Atıksu Arıtma Tesis	642	05.04.2023	05.04.2028
13	Merkez Atıksu Arıtma Tesis	993	06.09.2021	06.09.2026
14	Salihli Atıksu Arıtma Tesis	645	05.04.2023	05.04.2028
15	Saruhanlı Atıksu Arıtma Tesis	638	05.04.2023	05.04.2028
16	Soma Atıksu Arıtma Tesis	732	27.02.2024	27.02.2029
17	Turgutlu Atıksu Arıtma Tesis	831	23.03.2020	23.03.2025
18	Akgedik Atıksu Arıtma Tesis	-	-	-
19	Gelenbe Atıksu Arıtma Tesis	-	-	-
20	Sarıgöl Atıksu Arıtma Tesis	-	-	-

İdarenin en önemli harcama kalemlerinden biri olan enerji giderlerinde son dönemlerde yaşanan artışlar göz önüne alındığında bu teşvikten faydalanmak daha önemli hale gelmektedir. Nitekim enerji ihtiyacının karşılanması amacıyla İdare tarafından güneş enerji santrali kurulması hususunda yatırımlar yapılmaktadır.

İdare cevabında, Akgedik Atıksu Arıtma Tesis'i'nin 03.05.2019 tarihinde Yunusemre Belediyesi'nden devralındığı, 10.02.2020 tarihinde İller Bankası'nın ihaleye çıkması ile söz konusu tesise gelen atıksuyun Muradiye Atıksu Arıtma Tesisine bağlanacağı kesinleştiği belirtilmiş, bu sebeple Akgedik Tesis için çevre izni alınmadığı ve dolayısıyla elektrik enerjisi teşvikinden faydalanılmadığı ifade edilmiştir. Gelenbe Atıksu Arıtma Tesis'i'nin 2017 yılından beri çevre izni beklediği, Sarıgöl Atıksu Arıtma Tesis'i'nin ise geçici kabulünü takiben işletici müteahhit tarafından yönetildiği ve kesin kabul sonrasında İdareye devredileceği aktarılmıştır.

Sonuç olarak, İdare tarafından enerji teşviki için gerekli bilgi ve belgelerin hazırlanarak her yıl bu teşvikten eksiksiz ve aksatılmadan faydalanılması İdare kaynaklarında artışa sebep olacağından, konunun ivedilikle sonuçlandırılmasının önem arz ettiği değerlendirilmektedir.

BULGU 9: Mal ve Hizmet Alımlarının Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemiyle Gerçekleştirilmesi

İdarece gerçekleştirilen bazı mal ve hizmet alımlarının, parasal limitlerin altında kalacak şekilde kısımlara bölünerek, açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü yerine doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde;

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez.

Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir...",

"Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise; *"Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin onbeş milyar, diğer idarelerin beşmilyar Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımlar"* hükümleri yer almaktadır.

25.01.2023 tarihli ve 32084 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2023/1 numaralı Kamu İhale Tebliği'nde 2023 yılında büyükşehir sınırı dahilinde bulunan idareler için doğrudan temin limiti 431.810,00 TL olarak belirlenmiştir. İdarelerin ihtiyaçlarını yıllık olarak planlayarak ve 4734 sayılı Kanun'da yer alan ihale usullerini de kullanarak temin etmeleri gerekmektedir.

Mal ve hizmet alımlarına ilişkin yapılan incelemeler neticesinde, aşağıda yer alan tablodan da görüleceği üzere, aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olan alımların kısımlara bölmek suretiyle doğrudan temin suretiyle gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Tablo 13: Doğrudan Teminle Yapılan Alımlar Listesi

İşin Adı	Alımı Yapan Daire Başkanlığı	Alımın Yapıldığı Firma	Tutar (TL)	Alım Tarihi
Kelepçe Alımı İşİ	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	A Firması	356.550,00	15.02.2023
Kelepçe Alımı İşİ	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	B Firması	283.230,00	01.03.2023
Kelepçe Alımı İşİ	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	C Firması	113.500,00	20.03.2023
Kelepçe Alımı İşİ	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	C Firması	390.000,00	15.05.2023
Kelepçe Alımı İşİ	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	B Firması	406.260,00	10.07.2023
Kelepçe Alımı İşİ	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	A Firması	257.700,00	11.08.2023
Kelepçe Alımı İşİ	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	B Firması	22.350,00	22.08.2023
Kelepçe Alımı İşİ	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	A Firması	327.700,00	22.09.2023
Klor Alımı	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	D Firması	281.250,00	13.03.2023
Klor Alımı	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	E Firması	351.000,00	24.04.2023
Klor Alımı	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	E Firması	351.000,00	11.05.2023
Klor Alımı	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	E Firması	390.000,00	11.08.2023
Klor Alımı	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	F Firması	420.000,00	06.09.2023
Klor Alımı	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	E Firması	155.000,00	28.11.2023
Konaktör ve Role Alımı	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	G Firması	216.041,00	12.06.2023
Konaktör ve Role Alımı	İçme Suyu Dairesi Başkanlığı	G Firması	244.405,00	12.06.2023
Muhtelif Ekipmanların Tamir Ettirilmesi	Atık Su Arıtma Dairesi Başkanlığı	I Firması	180.613,00	18.01.2023
Muhtelif Ekipmanların Tamir Ettirilmesi	Atık Su Arıtma Dairesi Başkanlığı	H Firması	117.390,00	10.04.2023
Muhtelif Ekipmanların Tamir Ettirilmesi	Atık Su Arıtma Dairesi Başkanlığı	H Firması	100.500,00	04.08.2023
Muhtelif Ekipmanların Tamir Ettirilmesi	Atık Su Arıtma Dairesi Başkanlığı	I Firması	362.400,00	20.10.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	L Firması	200.000,00	04.01.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Atık Su Arıtma Dairesi Başkanlığı	N Firması	136.190,44	01.03.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	K Firması	383.700,00	03.03.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	L Firması	422.150,00	10.03.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	K Firması	116.900,00	04.04.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	M Firması	16.320,00	27.04.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	K Firması	242.000,00	02.05.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	K Firması	240.200,00	04.07.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	I Firması	148.000,00	01.08.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	M Firması	37.020,00	08.08.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	I Firması	260.775,00	27.09.2023
Pompa Tamirat ve Bakım İşİ	Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı	L Firması	425.600,00	01.11.2023

Sayaç Kutusu Alımı	Abone İşleri Dairesi Başkanlığı	O Firması	420.000,00	24.02.2023
Sayaç Kutusu Alımı	Abone İşleri Dairesi Başkanlığı	Ö Firması	337.500,00	03.10.2023
Termal İhbarname Alımı	Abone İşleri Dairesi Başkanlığı	P Firması	140.197,09	13.03.2023
Termal İhbarname Alımı	Abone İşleri Dairesi Başkanlığı	P Firması	230.170,56	20.06.2023
Termal İhbarname Alımı	Abone İşleri Dairesi Başkanlığı	P Firması	253.389,52	22.09.2023
Termal İhbarname Alımı	Abone İşleri Dairesi Başkanlığı	P Firması	273.579,92	16.11.2023

İdare cevabında yıl içinde çıkan acil ve öngörülemeyen ihtiyaçlar için doğrudan temin yönteminin kullanıldığı belirtilmiş olsa da tablodan da görüleceği üzere bulgu konusu alımların İdarenin asli faaliyet alanları ile ilgili olan ve yapılacak planlama dahilinde miktarları ve ihtiyaç zamanları belirlenebilecek mal ve hizmetler için yapıldığı anlaşılmaktadır.

Rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla aynı nitelikte olan ve bütünlük sağlayan işlerin 4734 sayılı Kanun'da yer alan temel ihale usulleriyle gerçekleştirilmesi ve doğrudan temin yönteminin 4734 sayılı Kanun'da yer alan amacına ve şartlarına uygun olarak kullanılması gerekmektedir.

BULGU 10: Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Bütçeye Konulan Ödenegin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendinde belirtilen parasal limitler dahilinde hesap edilen mal ve hizmet alımlarına ilişkin harcamaların yıllık toplamının, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan 2023 yılı bütçesine bu amaçla konulan ödeneklerinin %10'unu aştığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (1) bendinde;

"Bu Kanunun 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz." hükmü yer almaktadır.

4734 sayılı Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde idarelerin yaklaşık maliyeti 1.439.543,00 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarını pazarlık usulü ile temin edebileceği; "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci

maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde bulunan idarelerin 431.810,00 TL'yi, diğer idarelerin 143.845,00 TL'yi aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımların ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

31.12.2020 tarihli ve 31351 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan "4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62' nci Maddesinin (ı) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ"ın "Genel esaslar" başlıklı 4'üncü maddesinde;

"(2) Kanunun 62 nci maddesinin (ı) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idareleri; Kanunun gerek 21 inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar hariç 22 nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin % 10'unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamaz. Bu oran aşılarak Kuruma yapılan başvurular reddedilir.

(3) Kanunun 21 inci maddesinin (f) bendi ve 22 nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarı dikkate alınır. Mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı % 10 oranı hesaplanır."

hükümleri yer almaktadır.

Buna göre Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, gerek 21'inci maddenin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar hariç 22'nci maddenin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

Yapılan inceleme neticesinde, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendine göre yapılan mal ve hizmet alımlarında aşağıdaki tablodan görüleceği üzere bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerinin %10'unun, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 14 : Doğrudan Temin ve Pazarlık Usulü ile Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Ödenek Sınırı Aşımı

Harcama Kalemleri	2023 Yılı Toplam Ödenek Tutarı (A)	Toplam Ödenegin %10'u (Sınır) (TL) (B=A*%10)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL) (C)	Sınırı Aşan Tutar (TL) (D=C-B)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı/Toplam Ödenek Tutarı (C/A)*100
Mal Alımları	791.278.590,92	79.127.859,09	81.494.415,52	2.366.556,43	% 10,30
Hizmet Alımları	603.894.856,13	60.389.485,61	99.340.046,08	38.950.0560,47	% 16,45

İdare tarafından 2023 yılı içerisinde 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ile 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında gerçekleştirilen mal ve hizmet alımlarında, bütçeye bu amaçla konulan ödeneklerinin %10'u tutarındaki sınırın, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşılması hususu, 4734 sayılı Kanun ve ilgili Tebliğ hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Kanalizasyon ile Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Paylarının Tüm Mükellefleri Kapsayacak Biçimde Tahakkuk ve Tahsilatının Yapılmaması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde “Kanalizasyon ile Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Paylarının Tüm Mükellefleri Kapsayacak Biçimde Tahakkuk ve Tahsilatının Yapılmaması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10’unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde “Parasal Limitler Dâhilinde Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10’unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde “Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Bazı İhtiyaçların Parasal Limitlerin Altında Kalma Amacıyla Parçalara Bölünerek Doğrudan Teminle Karşılanması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde “Mal ve Hizmet Alımlarının Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemiyle Gerçekleştirilmesi” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.